

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Методичні рекомендації

**(для здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 014
Середня освіта предметної спеціальності 014.01
Середня освіта. Українська мова і література)**

Ужгород 2024

Практика в закладах загальної середньої освіти: Методичні рекомендації (для здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література). Ужгород, 2024. 60 с.

Укладачі:

Венжинович Наталія Федорівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови

Кузьма Оксана Юріївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури

Галас Алла Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови

Товт Ольга Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Рецензенти:

Барчан Валентина Володимирівна – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури

Пискач Ольга Дмитрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови

*Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету
УжНУ, протокол № 11 від 28 червня 2024 р.*

© Венжинович Н. Ф., 2024 р.

© Кузьма О. Ю., 2024 р.

© Галас А.М., 2024 р.

©Товт О.О., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний
університет», 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУПНІ ЗАУВАГИ.....	4
ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРА.....	5
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ В ЗЗСО.....	14
ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	16
БАЗИ ПРАКТИКИ.....	17
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ ТА КЕРІВНИЦТВО НЕЮ.....	18
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ.....	19
САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА-ПРАКТИКАНТА.....	20
ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	22
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРАКТИКИ.....	25
ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ.....	27
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	29
ДОДАТКИ.....	36

ВСТУПНІ ЗАУВАГИ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти – одна з форм організації освітнього процесу в університеті, вагомий елемент у системі формування майбутніх працівників освітньої галузі. Майбутні педагоги різних освітніх закладів повинні володіти сучасними науковими знаннями, що складають основу їхньої професійної підготовки, а також комплексом компетентностей, необхідних у роботі вчителя мовно-літературної галузі. Специфіка виробничої (педагогічної) практики здобувачів-магістрантів полягає в самостійності виконання повноцінної професійної діяльності в освітніх закладах.

Освітня програма магістерського рівня «Українська мова і література» передбачає такі види виробничої (педагогічної) практики:

- ✓ *практика в закладах загальної середньої освіти*
- ✓ *практика в закладах фахової передвищої освіти*
- ✓ *практика в закладах вищої освіти*

Навчально-методичне видання розроблено з метою забезпечити здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОП «Українська мова і література», методичними рекомендаціями щодо проходження педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти. До змісту видання включено всі питання, пов'язані в виробничою практикою в освітньому середовищі школи: мета, завдання, опис практики; специфіка її організації; бази практики; вимоги до оформлення матеріалів практик; засоби діагностики та критерії оцінювання; перелік джерел, які додатково розкривають зміст та особливості виробничої практики майбутніх вчителів мовно-літературної галузі.

ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРА

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета виробничої (педагогічної) практики в закладах загальної середньої освіти:

- ✓ формування, закріплення в здобувачів освіти магістерського рівня практичних умінь і навичок, особистісно-індивідуального стилю педагогічної взаємодії та відповідних фахових компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності в галузі освіти;
- ✓ удосконалення і втілення на практиці знань та вмінь, здобутих під час вивчення курсів педагогіки сучасної школи, психології освітньої діяльності, методик навчання української мови та літератури в освітніх закладах, комп'ютерно-інформаційних технологій в освіті;
- ✓ забезпечення цілісної системи освітньої діяльності вчителя української мови та української літератури, а також класного керівника;
- ✓ набуття досвіду стимулювання пізнавальної активності учнів та організації життєдіяльності учнівського колективу.

Завдання практики:

- ✓ вивчення структури й змісту освітнього процесу в ЗЗСО;
- ✓ ознайомлення зі специфікою діяльності вчителів української мови та української літератури, а також класного керівника;
- ✓ розвиток навичок педагогічної комунікації з учасниками освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;
- ✓ набуття умінь планування й проведення різних видів освітньої діяльності в ЗЗСО;

- ✓ удосконалення навичок контролю навчальних досягнень учнів;
- ✓ апробація набутих знань із мовознавчих, літературознавчих, педагогічних, психологічних дисциплін для розв'язання професійних завдань.

Відповідно до освітньої програми «Українська мова і література» магістерського рівня, проходження практики сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК4. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК5. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність розробляти та презентувати освітні проєкти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК10. Уміння працювати в команді, здатність до організації взаємодії в колективі.

ЗК11. Готовність до безперервного навчання та оволодіння сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність до формування патріотичного світогляду,

розуміння принципів розвитку суспільства, визначення власної громадянської позиції.

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК11. Здатність застосовувати на практиці знання про принципи, методи та прийоми аналізу художнього тексту.

ФК12. Здатність застосовувати поглиблені знання із мовознавства та літературознавства для вирішення професійних завдань; вільно користуватися спеціальною термінологією.

ФК13. Здатність використовувати сучасні методи й технології

навчання української мови і літератури, доступно транслявати їх у площину навчальних предметів української мови та української літератури з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК14. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах, володіти методикою розвитку мовленнєвої компетенції учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ФК18. Здатність виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Українська мова і література**» проходження виробничої (педагогічної) практики в закладах загальної середньої освіти повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
<i>Демонструє</i> вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, українського мовознавства та літературознавства, методики навчання української та літератури у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної галузі.	РН 1
<i>Демонструє</i> вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній	РН 2

діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.	
<i>Називає і описує</i> основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.	PH 3
<i>Формулює</i> наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, <i>генерує</i> нові ідеї, <i>аргументує</i> можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.	PH 4
<i>Описує</i> методику розробки освітніх проєктів, <i>пояснює</i> зміст та призначення їх етапів, <i>аналізує</i> спроможність управління процесом їх впровадження, <i>прогнозує</i> очікувані результати.	PH 5
<i>Визначає і характеризує</i> основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; <i>описує</i> апарат науково-педагогічного дослідження, <i>демонструє</i> навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.	PH 6
<i>Визначає, аналізує та характеризує</i> педагогічні інновації, <i>демонструє</i> вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.	PH 7
<i>Описує</i> показники якості педагогічної діяльності, <i>аналізує</i> можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, <i>визначає</i> індивідуальні професійні потреби,	PH 8

шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.	
Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.	РН 9
Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.	РН 10.
Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.	РН 11
Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.	РН 12
Демонструє здатність діяти автономно і в команді.	РН 13
Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.	РН 14
Застосовує сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості	РН 17

дослідження в галузі викладання та навчання української та літератури.	
<i>Використовує</i> сучасні технології навчання української мови і літератури, застосовуючи принципи диференціації та індивідуалізації.	РН 20
<i>Уміє</i> створювати зв'язні монологічні і діалогічні тексти українською мовою в усній і писемній формах, володіє методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти.	РН 21
<i>Цінує</i> різноманіття та мультикультурність світу й <i>здатний керуватися</i> у своїй освітній діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.	РН 23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження практики **«Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти»**

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр РН
Творчо <i>застосовує</i> в практичній освітній діяльності теоретичні знання із психолого-педагогічних, мовознавчих, літературознавчих дисциплін, традиційні і новітні методики навчання української мови та літератури.	РН 1

Ефективно <i>використовує</i> в освітній діяльності цифрові ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для вивчення новітнього педагогічного досвіду, обміну інформацією, презентації власних напрацювань, провадження дистанційного та змішаного навчання.	РН 2
<i>Демонструє</i> розуміння основних принципів, сучасних форм та методів управління освітньою діяльністю, здатність планувати освітню діяльність, забезпечувати та оцінювати її якість, засвоювати інноваційний прогресивний досвід, обирати шляхи підвищення власної педагогічної майстерності.	РН 3
<i>Уміє</i> визначати проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, <i>продукує</i> креативні ідеї, <i>обґрунтовує</i> можливі шляхи їх вирішення та критично <i>оцінює</i> їх спроможність.	РН 4
Активно <i>долучається</i> до участі в освітніх проєктах, вміє презентувати методику розробки освітніх проєктів, пояснити зміст та призначення їх етапів, <i>аналізує</i> спроможність управління процесом їх впровадження, <i>прогнозує</i> передбачувані результати.	РН 5
<i>Знає і характеризує</i> основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; <i>описує</i> апарат науково-педагогічного дослідження, <i>виявляє</i> навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.	РН 6
<i>Виявляє</i> готовність до визначення й аналізу педагогічних інновацій, можливостей їх упровадження у навчальний процес, до самостійного провадження науково-	РН 7

педагогічних досліджень, презентації їх результатів у практичній діяльності.	
<i>Виявляє</i> здатність описати показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, <i>аналізує</i> власну навчальну та науково-професійну діяльність, <i>прагне</i> сформувати власний педагогічний стиль, готовий оволодівати новими знаннями й ефективними практичними діями у професійній діяльності, вміннями педагогічної техніки, <i>обирає</i> ресурси для професійного розвитку впродовж життя, <i>виявляє</i> готовність до професійної мобільності.	РН 8
<i>Виявляє</i> здатність формувати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання й застосовувати сучасні методики й технології. <i>Уміє</i> використовувати спеціалізовані концептуальні знання для розв'язання складних професійних завдань і проблем.	РН 9
<i>Ефективно запроваджує</i> сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі викладання та навчання української мови та літератури.	РН 17
<i>Реалізує</i> вміння мотивувати здобувачів до саморозвитку, формування позитивної самооцінки й я-ідентичності,	РН 10

конструктивно <i>взаємодіє</i> з учасниками освітнього процесу.	
<i>Виявляє</i> уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.	PH 11
<i>Організовує</i> освітній процес з урахуванням особливих потреб здобувачів освіти.	PH 12
<i>Реалізує</i> вміння діяти автономно і в команді.	PH 13
<i>Дотримується</i> принципів академічної доброчесності у власній педагогічній діяльності та <i>формує</i> культуру академічної доброчесності в здобувачів.	PH 14
<i>Застосовує</i> сучасні методики та навчальні технології у викладанні української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в педагогічній діяльності.	PH 20
<i>Знає</i> принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів, <i>демонструє</i> здатність створювати тексти з урахуванням комунікативної ситуації.	PH 21
<i>Усвідомлює</i> цінність етнокультурного розмаїття світу, дотримується у своїй професійній діяльності засад міжетнічної толерантності, <i>вміє</i> вести міжкультурний діалог.	PH 23

**ОПИС ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 9	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 270	2	1
Вид підсумкового контролю: диф. залік Форма підсумкового контролю: усний захист	Семестр:	
	1	2
	Індивідуальна робота:	
	180	90
	Самостійна робота:	
	90	180

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ В ЗЗСО

ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти за освітньою програмою «Українська мова і література» ОС «Магістр» проводиться з відривом від занять у **2 семестрі (заочне відділення) та 3 семестрі (денне відділення) і триває 6 тижнів.** Обсяг практики становить **9 кредитів.**

Під час практики здобувачі виконують обов'язки вчителя української мови й літератури та класного керівника в закладах загальної середньої освіти, вивчають інноваційний досвід педагогічного колективу обраного освітнього закладу.

Обов'язки студента-практиканта

Здобувач-практикант зобов'язаний розпочати й завершити виробничу (педагогічну) практику у визначений термін; дотримуватися правил внутрішнього розпорядку освітнього закладу, у якому проходить практику; якісно виконувати роботу, передбачену програмою практики; згідно з вимогами передбаченої практики підготувати усі необхідні звітні документи і вчасно їх подати на кафедру й підготуватися до захисту.

БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази практики **«Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти»** визначаються довгостроковим або короткостроковим договорами між ДВНЗ «Ужгородський національний університет» й освітніми закладами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період практики або на термін до п'яти років із можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Здобувачам освіти надається можливість самостійного вибору місця проходження практики. Бази практики повинні мати всі умови для виконання здобувачами освіти плану практики. Керівники закладів освіти зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету. Бази практики визначають відповідальний працівник відповідного відділу навчальної частини університету та керівники практики від кафедр української мови та української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Інформація про чинні бази педагогічної практики оприлюднена на сайті УжНУ:

URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1xMGhZaQ-WL6XTy6zmQjmCytjKTrt-zhG>

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ ТА КЕРІВНИЦТВО НЕЮ

Педагогічна практика організовується спільно кафедрою загальної педагогіки і педагогіки вищої школи, кафедрою української мови, кафедрою української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», а також базами практик. Відповідно до Наказу ректора ЗВО керівниками педагогічної практики призначаються викладачі з кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи, кафедри української мови й кафедри української літератури. Керівники проводять організаційну нараду і знайомлять здобувачів із планом практики.

Протягом шести тижнів педагогічної практики здобувачі **проводять 40 уроків (із яких 2 залікові) із української мови та української літератури, позакласний захід мовознавчого чи літературознавчого характеру, виховний захід**. Протягом шостого тижня здобувачі готують **розгорнуті конспекти уроків з української мови, української літератури, ескізи навчально-методичного забезпечення до уроків** (роздавальний дидактичний матеріал, пакет тестових завдань, текстотеку, мультимедійну презентацію, відеозвіт тощо), **розгорнутий план проведеного позакласного заходу, конспект проведеного виховного заходу, психолого-педагогічну характеристику на клас, укладають звіт про проходження педагогічної практики**. До звітної документації також належить **щоденник**, у якому зафіксовано всі види й форми діяльності здобувача під час педагогічної практики у ЗЗСО.

Звітну документацію здобувачі подають керівникам практики з кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи, кафедри української мови, кафедри української літератури. Оцінювання роботи здобувача відбувається під час процедури публічного захисту педагогічної практики у формі диференційованого заліку.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

У межах обсягу навчальних годин для ОК «**Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти**» передбачено 180 годин індивідуальної та 90 годин самостійної роботи (для здобувачів денної форми навчання), 90 годин індивідуальної та 180 годин самостійної роботи (для здобувачів заочної форм навчання).

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти в процесі проходження педагогічної практики охоплює такі види завдань:

1. Спланувати основні етапи і види діяльності під час практики.
2. Підготувати та провести самостійні пробні заняття з української мови та літератури під керівництвом учителя.
3. Підготувати один заліковий урок з української мови, один – із української літератури.
4. Розробити навчально-методичне забезпечення запланованих видів педагогічної діяльності.
5. Активно долучатися до організаційної, навчально-методичної, культурно-просвітницької роботи закладу освіти.
6. Підготувати розгорнутий конспект уроку з української мови.
7. Підготувати розгорнутий конспект уроку з української літератури.
8. Підготувати розгорнутий план позакласного заходу.
9. Написати психолого-педагогічну характеристику на клас.
10. Підготувати конспект виховного заходу.
11. Написати звіт про проходження педагогічної практики.
12. Заповнити щоденник педагогічної практики.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА-ПРАКТИКАНТА

Самостійна робота здобувач-практиканта передбачає:

- організацію власної навчальної й педагогічної діяльності;
- опрацювання науково-теоретичних, навчально-методичних, дидактичних матеріалів для підготовки й проведення навчальних занять;
- добір наукових, науково-інформаційних, медіатекстів для навчально-методичного забезпечення запланованих видів роботи;
- підготовку презентацій до занять;
- вивчення інноваційного педагогічного досвіду;
- оволодіння методикою проведення занять із застосуванням мультимедійних засобів навчання онлайн навчальними контентами, цифровими системами управління навчальним процесом в умовах дистанційної освіти (застосунки Google, Moodle тощо);
- неформальне навчання на освітніх платформах.

Здобувач може набути фахові компетентності й шляхом навчання на освітніх онлайн-платформах (неформальна освіта).

Орієнтовний перелік курсів, які може пройти здобувач через неформальне навчання:

✓ **«Шкільне життя онлайн»**

URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:EWC+SL_ONLINE101+2022_T1

✓ **«Успішне вчителювання – прості рецепти на щодень»**

URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:EWC+DS101+2021_T1_3

✓ **«30 кроків до нової української школи»**

URL: https://prometheus.org.ua/course/coursev1:Prometheus+DemSchool101+2019_T3

✓ **«Креативні технології навчання НУШ»**

URL: <https://prostir.tvoikroky.com/courses/kreatyvni-tekhnohohiyi-navchannya-v-nush/>

✓ **«Бери й роби. Змішане та дистанційне навчання»**

URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/4719>

Вебінари

✓ **«Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів 1-7 класів НУШ»**

URL: <https://prostir.tvoikroky.com/courses/vebinar-osoblyvosti-otsinyuvannya-navchalnykh-dosyahnen-uchniv-1-7-klasiv-nush/>

✓ Курси й вебінари **на ресурсі «Натхненник»** (Анна-Марія Богосвятська)

URL: <https://bogosvyatska.com/%D0%B2%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%B8/>

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1.	Проведення організаційної наради, на якій визначають мету й завдання практики, її тривалість, види й форми педагогічної діяльності, вимоги до виконання завдань, порядок обліку та оцінювання роботи здобувача.	1-й день першого тижня
2.	Ознайомлення з освітнім середовищем, матеріально-технічним оснащенням, умовами і засобами навчання, бібліотечним фондом закладу освіти. Перегляд чинних підручників, навчальних програм і календарного планування, які використовуються для реалізації мовно-літературної галузі знань у закладах освіти.	2-й день першого тижня
3.	Відвідування уроків учителів української мови і літератури та ін. Спостереження за педагогічною діяльністю вчителя. Вибір здобувачем орієнтовних тем пробних уроків. Апробування технічних засобів із метою використання в процесі педагогічної практики. Знайомство з класом, у якому здобувач проводитиме уроки; вивчення особливостей	перший тиждень

	діяльності класного керівника, форм педагогічної взаємодії з батьками й учнями. Визначення мети і завдань програми дослідження класного колективу. Проведення діагностичного дослідження (методом соціометрії) з визначення рівня внутрішньогрупових взаємовідносин у класному колективі та виявлення булінгу. Узгодження практикантом із класним керівником і вчителем мовно-літературної галузі тем виховного й позакласного заходів.	
4.	Відвідування уроків у вчителів української мови й літератури та викладачів інших предметів. Проведення уроків з української мови та української літератури. Аналіз уроків із учителем-керівником. Участь у засіданні педагогічної ради школи, зібранні професійної спільноти вчителів української мови та літератури і класних керівників, у батьківських зборах. Підготовча робота до виховного та позакласного заходів. Творча мотивація учнів до участі в спільних групових проєктах. Виконання програми дослідження класу й проведення колективних та індивідуальних бесід з учнями.	другий, третій тижні

5.	Взаємовідвідування здобувачами уроків. Проведення пробних і залікових уроків з української мови та української літератури. Аналіз проведених здобувачем пробних і залікових уроків. Проведення виховного заходу з учнями. Завершення дослідження учнівського колективу й написання психолого-педагогічної характеристики на клас.	Четвертий-п'ятий тиждень
6.	Проведення залікових уроків з української мови та української літератури. Аналіз проведених здобувачем залікових уроків. Проведення позакласного заходу мовознавчого чи літературознавчого характеру. Підготовка звітної документації з педагогічної практики. Колективне обговорення результатів педагогічної практики з участю здобувачів, учителів та представників адміністрації закладу освіти.	п'ятий, шостий тиждень
	Загальна тривалість практики	6 тижнів

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРАКТИКИ

Звітна документація здобувача про проходження педагогічної практики в ЗЗСО містить такі компоненти:

1. **Звіт здобувача** про проходження педагогічної практики, у якому послідовно описано всі етапи виконаної роботи. Звіт завіряє керівник бази практики і керівник практики від ЗВО.

Структура звіту:

а) *вступ*, у якому коротко розкривається роль, місце і мета проведеної практики в системі професійної підготовки майбутнього викладача (основні принципи організації практики; основні завдання практики; визначення професійних умінь і навичок, які повинні формуватися та вдосконалюватися під час практики);

б) *основна частина* (результати педагогічної роботи здобувача; кількість відвіданих та проведених уроків, оцінки за залікові уроки; відвідані й проведені позакласні й виховні заходи;

в) *висновки* (результати виконання завдань практики, зауваження й рекомендації щодо організації, удосконалення та покращення умов педагогічної практики, самооцінка здобувача щодо ефективності застосування теоретичних знань із фахових дисциплін і дисциплін психолого-педагогічного циклу в конкретному освітньому середовищі).

Здобувач додає до звіту щоденник, у якому зафіксовані проведені залікові уроки і виставлені оцінки.

2. **Розгорнуті конспекти** 2 залікових уроків з української мови та української літератури.

3. Розгорнутий **конспект проведеного позакласного заходу**.

4. Розгорнутий **конспект проведеного виховного заходу**.

5. **Психолого-педагогічна характеристика** на клас.

6. **Характеристика здобувача** з оцінкою вчителя української

мови і літератури, підписана керівником бази практики і завірена гербовою печаткою.

7. **Довідка з бази педагогічної практики** із зазначенням терміну проходження практики.

8. **Зразки навчально-методичного забезпечення**, виготовлені до залікових уроків.

Звітну документацію здобувач подає на відповідну кафедру протягом 5 днів після закінчення педагогічної практики.

Публічний захист педагогічної практики відбувається на засіданнях кафедри української мови та кафедри української літератури з участю всіх здобувачів, керівників практики та членів педагогічного колективу. За результатами захисту й рівнем виконання представлених звітних матеріалів практики здобувачеві виставляється оцінка у формі диференційованого заліку.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно з якою максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту, і переводиться в оцінку за схемою:

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре		82-89
C	Добре		74-81
D	Задовільно		64-73
E	Задовільно		60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F	Незадовільно		0-34

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання.

**Розподіл балів за виконання програми практики
та захист звітів:**

№ п/п	Вид роботи	Ба ли
1	Пробні уроки в закладі загальної середньої освіти	10
2	Залікові уроки	30
3	Виховний захід	10
4	Позакласний захід	5
5	Розгорнутий конспект уроку з української мови	5
6	Розгорнутий конспект уроку з української літератури.	5
7	Розгорнутий план позакласного заходу.	5
8	Психолого-педагогічна характеристика класу (учнівського колективу).	5
9	Конспект виховного заходу	5
10	Щоденник педагогічної практики	5
11	Усний захист практики	10
12	Неформальна освіта на онлайн-платформах «Prometeus», «EdEra», «Освіторія» та ін. Пропонуються курси: «Шкільне життя онлайн» URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:EWC+SL_ONLINE101+2022_T1 «Успішне вчителювання – прості рецепти на щодень» URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:EWC+DS101+2021_T1_3 «30 кроків до нової української школи» URL: https://prometheus.org.ua/course/coursev1:Prometheus+DemSchool101+2019_T3 «Бери й роби. Змішане та дистанційне навчання» URL: https://study.ed-era.com/uk/courses/course/4719 та ін.	5
	Разом	100 балів

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові та інструктивно-розпорядчі матеріали

1. Професійний стандарт вчителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf

2. Закон України «Про освіту»

URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativnopravovabaza1.html>

3. Закон України «Про повну загальну середню освіту»

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>

4. Про затвердження Положення про практику здобувачів вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», наказ ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24 лютого 2017 року. Ужгородський національний університет.

URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11775>

5. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», 24.12. 2020 р., № 61 / 01-04

URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>

ЛІТЕРАТУРА

6. Бацуровська І. В. Освітньо-наукова підготовка магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів: монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2016. 514 с.

URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/13389/1/_2016_%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%8f_%d0%91%d0%b0%d1%86%d1%83%d1%80%d0%be

[%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0.pdf](#)

7. Башманівська Л. А., Усатий А. В. Методика навчання української та зарубіжної літератур у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 66 с.
8. Берендєєв С., Косенчук Ю., Лисогор Л. Сучасні підходи і технології Нової Української школи: компетентнісно орієнтовані завдання як засіб формування ключових компетентностей. Випуск 2: Навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 145 с.
9. Бугайова Н.А., Вікторіна О.М. Квести і проекти з використанням Інтернету на уроках української мови і літератури: [навчально-методичний посібник для вчителів української мови і літератури]. Кіровоград: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. 64 с.
10. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
11. Гулевич Л. Методика навчання української літератури. Практикум: навчально-методичний посібник. Дрогобич, 2014. 148 с.
12. Демчук О. Життєпис письменника: конспекти нестандартних уроків. Київ, 2002. 192 с.
13. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник / Упоряд. Воротникова І.П. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2020. 48 с.
14. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ, 2014. 351 с.
15. Дороз В. Методика викладання української мови: навч. пос. Київ: Центр навч. літ-ри, 2008. 176 с.
16. Ігнатович С., Туряниця В. Якість роботи вчителя: кваліметричний підхід. Ужгород, 2001. 144 с.

17. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. А. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
18. Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б., Вахрушева Т.Ю. Педагогічна майстерність викладача: навчальний посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
19. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): навчальний посібник. Київ, 2009. 464 с.
20. Методика викладання літератури. Термінологічний словник / за ред. проф. А. Ситченка. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 132 с.
21. Методика дистанційного навчання: збірник статей / За редакцією В. А. Ребрини. Хмельницький: ХОІППО. 2020. 81 с
22. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника: монографія. Київ: Ленвіт, 2013. 338 с.
23. Нова українська школа: як заохотити учнів читати українську літературу. Робочі сторінки для уроків позакласного читання, 5-6 класи / укладач Н.М. Котляренко. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2023. 144 с.
24. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
25. Організація компетентнісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї: методичні рекомендації / Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 69 с.
26. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за заг. ред. О.М. Пехоти. Київ: А.С.К, 2001. 256 с.
27. Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2016. 248 с.

28. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах. Київ, 2000. 384 с.
29. Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика: словник / укл. М. П. Вовк, Ю. В. Грищенко, С. О. Соломаха, Н. О. Філіпчук, С. В. Ходаківська; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 328 с.
30. Пентиліук М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
31. Петков С., Коломоєць С. Методика викладання літератури. Теорія і практика. Київ, 2023. 216 с.
32. Позакласна робота з української літератури: сценарії позакласних заходів та завдання літературних вікторин. Чернігів: ЧОПППО імені К. Д. Ушинського, 2021. 94 с.
33. Практикум з методики навчання української мови / за редакцією М.І. Пентиліук. Київ, 2003. С. 268–302.
34. Семенів Н. Особливості використання електронного підручника на уроках української мови. *Проблеми сучасного підручника*. 2016. Вип. 16. С. 384–392. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2016_16_36 11.
35. Семеног О.М., Базиль Л.О., Дятленко Т.І. Фахова практика вчителя-словесника: навч. посіб. / ЛНУ ім. Т. Шевченка. Луганськ: Ноулідж, 2011. 496 с.
36. Семеног О. Підготовка вчителя української мови і літератури: проблеми, пошуки, перспективи. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2006. № 7. С. 51–56.
37. Семеног О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.

38. Семеног О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / за ред. Л.І. Мацько. Київ, 2007. 303 с.
39. Семеног О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. 224 с.
40. Семеног О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 211 с.
41. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 335 с.
42. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / за ред. М.І. Пентиліук Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.
43. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. / Н.М. Остапенко, Т.В. Симоненко, В.М. Руденко. Київ: ВЦ «Академія», 2016. 248 с.
44. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ, 2012. 312 с.
45. Українська література. 5 клас: експрес-курс подолання освітніх втрат: практичний poradник; за заг. ред. Т. О. Яценко / автори: Т. О. Яценко, І. А. Тригуб, О. А. Слижук. Київ : Педагогічна думка, 2023. 58 с.
46. Фасоля А. Компетентісно зорієнтоване навчання на уроках літератури: проблеми становлення. *Дивослово*. 2012. № 10. С. 2-6.
47. Фахова практика майбутнього вчителя-філолога: традиції та інновації: навч. посіб / О.М. Семеног, М.П. Вовк, Т.І. Дятленко, Н.В. Громова. Київ: Талком, 2021. 378 с.

48. Фахова практика вчителя: національний досвід та європейські цінності: посіб. / Л. Лук'янова, Ю. Лянной, О. Семенов, М. Вовк. Київ: Талком, 2023. 237 с.
49. Шуляр В. Сучасний урок української літератури : монографія . Миколаїв: Іліон, 2014. 553 с.
50. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури: методичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с.
51. Яценко Т. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія. Київ: Пед. думка, 2016. 360 с.
52. PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко. Київ: УЦОЯО, 2017. 123 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

53. Вебсайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Електронні версії підручників. URL: <https://imzo.gov.ua/>
54. Вебсайт МОН. URL: <https://mon.gov.ua/>
55. Державний стандарт базової середньої освіти. 2020. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
56. Інтелект України: Матеріали з української мови та літератури (календарне планування, матеріали до уроків). URL: <https://intellect-ukraine.org/>
57. Нова українська школа URL: <https://nus.org.ua/>
58. Путівник реформою НУШ: усе, що потрібно знати вчителю. Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/experience/putivnyk-reformoyu-nush-use-shho-potribno-znaty-vchytelyu/>

59. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
60. Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/login/index.php>.
61. Словник української мови: у 20-ти томах. URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=24&page=0/>
62. Словники України on-line: український лінгвістичний портал. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
63. Українська література в коміксах. URL: <https://ukrlitcomics.com.ua/>
64. Український проєкт «Якість освіти». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna/>

Структурні елементи плану-конспекту студента-практиканта

У плані-конспекті студента-практиканта повинні бути відображені **такі елементи:**

1. Дата проведення уроку і його номер за тематичним планом, який будується на основі навчального плану.
2. Назва теми уроку.
3. Мета й конкретні завдання навчання, виховання та формування особистісних рис школярів.
4. Тип уроку і його інвентарне, дидактичне та технічне обладнання.
5. У відповідності з типом уроку послідовно вказати структурні компоненти (етапи) уроку.
6. Кожний етап наповнити змістом навчального матеріалу, запитаннями, завданнями, вправами, наочністю.
7. На кожному етапі вказати, які методи, прийоми роботи будуть виконані, які засоби і форми учіння.
8. Як практикант планує здійснити закріплення вивченого матеріалу, провести підсумок.
9. Домашнє завдання.

Етапи підготовки уроку

I. Підготовка до уроку починається з усвідомлення теми, мети уроку на першій консультації, яку дає вчитель класу.

Під час консультації потрібно:

1. Уточнити тему уроку й записати її так, як записано в календарно-тематичному плані вчителя.
2. Записати сторінку підручника, яку потрібно буде опрацювати з учнями в класі, № домашнього завдання.
3. Обов'язково записати № домашнього завдання, яке буде перевірятися на цьому уроці (визначити методи та прийоми, час і місце його перевірки на уроці).
4. З'ясувати в учителя, які методи і прийоми він радить використати на уроці.

II. Після цього добре вивчити зміст запропонованого на урок матеріалу в підручниках. Продумайте, які завдання підручника спрямовані на досягнення основної мети уроку, які на закріплення, вдосконалення повідомлених раніше знань, на відпрацювання навичок, що формуються, на підготовку до вивчення нового матеріалу на наступних уроках. З програми та підручників дізнайтеся, що учні вивчали, що вони повинні вже знати, які навички, уміння вже вироблені, щоб не запропонувати учням завдань, які вони ще не вміють виконувати, або завдань, не передбачених програмою. Продумайте, як пов'язати програмовий матеріал з життям.

III. Виходячи зі змісту матеріалу, який опрацьовуватиметься на уроці, визначити мету уроку (навчальну, виховну, розвивальну). При визначенні навчальної мети потрібно враховувати вимоги програми з теми; передбачити повторення вивченого матеріалу, яке має бути пов'язане з застосуванням набутих раніше знань, умінь, навичок у дещо змінених умовах.

Під час проведення уроку бажано дотримуватись таких порад:

- ✓ підготувати необхідні для уроку підручники, посібники та наочність;
- ✓ чіткість початку уроку, організація класу забезпечує потрібний ритм усього уроку, а тому необхідно перевірити готовність класу до уроку;
- ✓ створивши в класі необхідну ділову атмосферу, повідомити учням план уроку, пізнавальні завдання уроку, які ставлять перед учнями, етапи проведення уроку;
- ✓ завжди пам'ятати про вимоги до технології уроку:
 1. Чітка цілеспрямованість уроку.
 2. Достатнє організаційне і матеріальне забезпечення уроку.
 3. Оптимальний психологічний режим уроку.
 4. Оптимальний темп і ритм роботи на уроці.
 5. Систематична послідовність і наступність операцій на уроці.
 6. Завершеність операції.
 7. Економія часу на уроці.
 8. Неперервний контроль і самоконтроль.
 9. Встановлення ділової рівноваги при її порушенні.
 10. Закріплення знань і умінь.
 11. Безперервне вдосконалення навчального процесу.

Основні типи уроків літератури*

а) за І. Соболевим:

1. **Урок-лекція** (з необхідним в кінці або в середині його закріпленням);
2. **Урок-розповідь** (розповідь-бесіда, розповідь-висновки);
3. **Урок учнівських читань** (доповіді реферати учнів, усний твір);
4. **Урок вивчення тексту художнього твору** (коментоване читання, виразне читання, самостійні роботи, усний переказ);
5. **Урок самостійної роботи учнів** над підручником, хрестоматією, іншими друкованими джерелами;
6. **Урок складання планів** (колективне складання планів, індивідуальне складання тощо);
7. **Урок письмової роботи** (навчальної, тренувальної, контрольної, з наступним аналізом);
8. **Урок з використанням ТЗН або ілюстративно-живописних** (навчальних фільмів, діафільмів, грамзапису, літ плакатів, картин, малюнків);
9. **Урок повторення або закріплення** шляхом індивідуального опитування з обов'язковим рецензуванням учнівських відповідей (письмово та усно), письмового та усного фронтального опитування, взаємного опитування (учня учнем), виконання вправ;
10. **Урок-бесіда** за творами, рекомендованими для позакласного читання;
11. **Урок-диспут**;
12. **Урок-екскурсія.**

* Матеріал узято із видання: Слоньовська О.В. Методика викладання української літератури (Методичні рекомендації для студентів IV курсу денної і заочної форм навчання спеціальностей 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література та 035 Філологія 035.01 Українська мова і література). Івано-Франківськ, 2019.

б) за М.І. Кудряшовим (принцип класифікації – **за домінуючою дидактичною метою**):)

1. Урок вивчення художніх творів:

- ☐ урок художнього сприйняття твору;
- ☐ урок поглибленої роботи над текстом твору;
- ☐ урок, який узагальнює роботу над твором.

2. Урок вивчення теорії та історії літератури:

- ☐ урок формування теоретико-літературних понять;
- ☐ урок засвоєння наукових, літературно-критичних статей;
- ☐ урок вивчення біографії письменника;
- ☐ урок за історико-літературним матеріалом;
- ☐ урок узагальнення, опитування, повторення.

3. Урок розвитку мовлення:

- ☐ урок усних робіт;
- ☐ урок творчих робіт, складених на основі життєвих вражень та на літературні теми;
- ☐ урок написання твору;
- ☐ урок аналізу творчих робіт;

в) за В. Я. Недільком:

1. Урок вивчення нового матеріалу;
2. Урок-повторення, закріплення та узагальнення знань;
3. **Урок-бесіда з позакласного читанням;**
4. Урок написання твору.

г) за Б.І. Степанишиним:

1. Урок сприймання художнього твору;

2. Урок поглибленої роботи над великим за обсягом епічним твором;
3. Урок підготовки до творчої роботи;
4. Урок написання творчих робіт
5. Урок аналізу творчих робіт;
6. Урок узагальнюючої роботи;
7. Урок вивчення особи письменника;
8. Комбінований урок;
9. Урок-диспут;
10. Урок-семінар;
11. Кіноурок.

д) за Є.А. Пасічником (принцип класифікації – за характером основних дидактичних завдань)

1. Урок засвоєння нових знань і розвиток на їх основі вмінь і навичок;
2. Урок узагальнення і систематизації знань;
3. Урок контроль знань, умінь і навичок.

Вибір сучасних педагогічних технологій* – це завжди особистісний вибір вчителем української мови й літератури педагогічної стратегії, пріоритетів, системи взаємодії, тактик навчання та стилю роботи вчителя з учнем.

Інноваційними уроками вважаються такі форми навчання, коли динамічна, цікава учням, варіативна модель організації навчання учнів за певний період часу (урок, блок уроків) дає оптимально успішні результати Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу інноваційних технологій навчання. Багато з них варті уваги сучасного педагога, який прагне дати якісний рівень знань, зробити урок цікавим, досягти максимального взаєморозуміння й співпраці між учителем та учнем.

Різновиди інноваційних уроків:

1. Урок самостійної діяльності учнів;
2. Урок-дослідження;
3. Проблемний урок;
4. Уроки диференційованого навчання в «малих» та «великих» групах;
5. Метод проектів; уроки-тренінги;
6. Дошукування художньої істини.
7. Бінарний урок
8. Урок критичного мислення.
9. Урок-ісценізація.

* Матеріал узято із видання: Слоньовська О.В. Методика викладання української літератури (Методичні рекомендації для студентів IV курсу денної і заочної форм навчання спеціальностей 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література та 035 Філологія 035.01 Українська мова і література). Івано-Франківськ, 2019.

Схема самоаналізу уроку

1. Характеристика реальних навчальних можливостей учнів, врахування особливостей дітей при плануванні уроку.
2. Місце уроку в темі, розділі курсу, значення його, специфіка уроку, його тип.
3. Завдання уроку: навчальні, виховні, розвивальні, їх взаємозв'язок.
4. Обґрунтування раціональності обраної структури уроку для реалізації завдань уроку. Доцільність і раціональність опитування, вивчення нового матеріалу, закріплення, домашнє завдання, розподіл часу на кожному з етапів уроку, логічний перехід між етапами уроку.
5. Акцентування уваги на основних поняттях, ідеях, положеннях, фактах на уроці, вибір головного.
6. Доцільність методів навчання на уроці.
7. Різноманітність форм роботи з учнями при поясненні нового матеріалу, здійснення диференційованого підходу до учнів.
8. Здійснення контролю засвоєння знань, умінь і навичок, ефективність дібраних форм і методів.
9. Працездатність школярів в час уроку.
10. Психологічна атмосфера на уроці, спілкування з учнями
11. Раціональне використання часу на уроці.
12. Чи вдалося повністю реалізувати поставлені завдання? Якщо не вдалося, то які і чому?

Схема аналізу проведення позакласного заняття

1. Організація: готовність учнів до проведення заходу; оформлення приміщення, обладнання, наочність; використання технічних засобів навчання; структурна схема заходу, чіткість, організованість, злагодженість у проведенні заходу; раціональне використання часу; участь представників громадськості у заході.
2. Зміст: актуальність теми, змістовна спрямованість, логічність, послідовність, цілеспрямованість, раціональність у доборі фактів, їх осмислення, глибина висновків, зв'язок з життям класу, школи, міста; добір питань, що хвилюють школярів.
3. Методика проведення: врахування вікових особливостей школярів; можливість відвертого обміну думками; характер діалогу; стимулювання учнів до дискусії.
4. Психологічна атмосфера: поведінка учнів, їх активність, зацікавленість, ставлення до заходу, поведінка вчителя; його тон; ставлення до учнів, педагогічний такт, повага до самостійності думок, пропозицій.
5. Результати: вирішення конкретних завдань в процесі підготовки і проведення заходу. Ставлення учнів до його змісту.
6. Загальні висновки: найбільш істотні позитивні сторони і недоліки щодо змісту, методів проведення, якості підготовки і виховних результатів.
7. Загальна оцінка: чи досягнута мета, як ставилися діти до заняття, роль педагога в підготовці і проведенні заходу, ініціативність і творчість практиканта.
8. Рекомендації.

ДОДАТОК 2

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**ЩОДЕННИК ВИРОБНИЧОЇ
(ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Курс: _____

Факультет/інститут:

Кафедра: _____

Освітній ступінь: _____

Галузь знань: _____

Спеціальність (предметна
спеціальність): _____

Спеціалізація: _____

Освітня програма: _____

РОЗПОРЯДЖЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

направляється на педагогічну практику в _____

_____ (місто / село, район, область)

у _____

_____ (назва закладу освіти)

Термін практики: з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

Керівник практики від ЗВО: _____

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

МП Декан факультету/ _____ (_____)
директор інституту (підпис) (прізвище, ініціали)

Студент _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
прибув у заклад освіти: _____

_____ (назва закладу освіти)

Печатка закладу освіти Печатка
«__» _____ 20__ р.

_____ (підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Учитель: _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Класний керівник: _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Заступник директора з навчально-виховної роботи: _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Адреса закладу освіти, номер телефону: _____

Вибув із закладу освіти «__» _____ р.

Печатка закладу освіти

_____ (підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

ПЛАН роботи студента на період педагогічної практики ОС «Магістр»

1. Ознайомитись із закладом освіти, умовами його роботи, правилами внутрішнього трудового розпорядку, із загальними основами планування освітнього процесу, документацією вчителя та класного керівника.
2. Працювати в методичному кабінеті, бібліотеці закладу освіти.
3. Знайомитись з науково-методичною літературою мовознавчого та літературознавчого характеру.
4. Ознайомитись із комплексом підручників з фахових предметів.
5. Відвідати до _____ уроків.
6. Провести до _____ уроків, із них залікових – _____.
7. Розробити розгорнуті плани-конспекти уроків з конкретних предметів у кількості _____
8. Підготувати наочні посібники, роздатковий матеріал, мультимедійні презентації тощо.
9. Перевіряти учнівські зошити.
10. Провести консультації та додаткові заняття з конкретного предмету.
11. Взяти участь в організації й проведенні позакласної роботи з предмету (факультативні заняття, гурткова робота тощо). Провести не менше ніж один позакласний захід.
12. Розробити розгорнутий план-конспект позакласного заходу.
13. Ознайомитись із роботою педради, методоб'єднання вчителів з фахових дисциплін та класних керівників.
14. Вивчити систему планування навчальної роботи та систему виховної роботи (плани роботи вчителя та класного керівника).
15. Провести виховні заходи з класом за планом роботи класного керівника (не менше ніж один).
16. Розробити розгорнутий план-конспект тематичного виховного заходу.
17. Перевіряти щоденники учнів.
18. Надавати допомогу класному керівникові в роботі з батьками (відвідати учня за місцем проживання, брати участь у підготовці й проведенні батьківських зборів, тощо).
19. Розробити план-конспект виховної справи.
20. Вивчити психологічні особливості конкретного класного колективу, користуючись відповідною програмою дослідження.
21. Підготувати психолого-педагогічну характеристику класу.

Робочі записи під час практики

[illegible]

[illegible]

Облік проведених уроків

[illegible]

Облік залікових уроків

[illegible]

Облік виховної роботи

[illegible]

Облік методичної роботи

[illegible]

ЗВІТ про педагогічну практику

студента _____
у закладі освіти _____

у період з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(підпис)

(_____)

(прізвище, ініціали)

Зауваження та побажання студенту-практиканту під час практики

[illegible]

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

(назва закладу освіти)

Керівник педагогічної практики
від закладу освіти

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 20 __ р.

Підсумки педагогічної практики

№ з/п	Вид роботи	Загальна оцінка	Підпис керівника від ЗВО або від кафедри педагогіки і психології ЗВО
1.	Залікові уроки		
2.	Плани-конспекти з фахових дисциплін		
3.	Позакласні заходи		
4.	Виховні заходи		
5.	План-конспект виховної справи		
6.	Психолого-педагогічна характеристика учня / класу		

Висновок керівників практики від закладу вищої освіти про проходження практики

«____» _____ 20__ року

Залікова оцінка:

за диференційованою шкалою — _____
(словами)

кількість балів — _____
(цифрами і словами)

за шкалою ЄКТС — _____

Керівник педагогічної практики
від закладу вищої освіти

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК